

Arkivsak-dok. 19/00150-7
Saksbehandler Odd Eirik Hyldbakk

Saksgang

Møtedato

Halsa kommunestyre

Saksframlegg

Høringsuttalelse fra Halsa kommune til nasjonal ramme for vindkraft på land

Rådmannens innstilling:

Rådmannen fraråder utbygging av vindkraft innenfor område 23 (Trøndelag/Møre) inkludert Halsa kommune med følgende grunngiving:

- a) Konsekvensene for landskap, friluftsliv, ferdsel og inngrepsfrie områder vurderes til å være betydelig negative, og vil ikke oppveies av potensielt positive virkninger på sysselsetting og verdiskaping.
- b) NVEs forslag synes så langt å legge liten vekt på utbyggingens påvirkning på artsmangfoldet og hensynet til friluftsinteressene og satsinger på naturbasert reiseliv, inkludert jakt og fiske.
- c) Før det evt. vedtas utbygging av vindkraft på land, i det aktuelle området, bør det utarbeides en regional plan for vindkraftutbygging på land.
- d) Bortsett fra at det ønskes utbygd mer vindkraft på land, etterlyses nasjonale mål for hvor mye vindkraft som er målet, bl.a. sett i forhold til annen utslippsfri energiproduksjon (havvind/småskala vannkraft) og energisparing/-effektivisering.

Saksopplysninger

Mens energibehovet og klimagassutslippet i verden øker, har verdens ledere satt seg som mål å redusere utslipp, bygge mer fornybar energi og være mer energieffektive i arbeidet mot et «grønt skifte», og for å oppnå måla om å holde den globale oppvarmingen under 2 grader Celcius sammenlignet med førindustriell tid.

Norge som EØS-medlem blir berørt av de lover som EU vedtar i denne forbindelse. Dess mer fornybar energi Norge kan produsere og forsyne det europeiske markedet med, dess mindre blir bruken av kraft fra fossile kraftverk i Europa, og utslippet av CO2 reduseres, selv om det norske bidraget blir lite i det store markedet EU-landene representerer

Norske vindressurser er også omtalt å være blant de beste i Europa for produksjon av vindkraft.

En viktig driver for å bygge ut mer vindkraft vil være EUs energi- og klimapolitikk, der det er vedatt følgende målsettinger for år 2030:

- Redusere klimautslippene med 40 % i fra 1990-nivå
- Øke fornybardelen i energisektoren til 32 %
- Oppnå 32,5 % energieffektivisering

Norges internasjonale forpliktelser og ambisjoner når det gjelder utbygging av vindkraft har flere konsekvenser som det framgår av analyseskjemaet fra NVE, eksterne innspill til denne saken og de mange innlegg som forekommer så å si daglig i norsk presse. Det kan synes som motstanden mot utbygging av vindkraft er økende, ikke minst som følge av at NVEs analyse peker på konkrete utbyggingsområder som folk lett kan forholde seg til, og som kommer i nærområdet til en stor del av befolkningen.

Kort om NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft på land

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har på oppdrag fra Olje- og energidepartementet (OED) utarbeidet et forslag til nasjonal ramme for vindkraft. Temakart i denne utedningen viser de områdene som NVE har foreslått utpekt som de mest egnede områdene for vindkraft på land i Norge.

Hele rapporten fra NVE av 1. april 2019 er på 230 sider og kan finnes på hjemmesiden til NVE og er kalt «Nasjonal ramme, vindkraft». Den er ikke vedlagt denne saken.

Rapporten bygger på et oppdatert kunnskapsgrunnlag om hvordan vindkraft kan påvirke miljø- og samfunnsinteresser med 21 temarapporter som er et resultat av et omfattende arbeid som har involvert mange fagmiljøer.

Analyseskjema for område 23, Trøndelag/Møre er vedlagt saken.

NVE legger opp til en omfattende høring av forslaga som er presentert, samt at (OED) vil arrangere regionale innspillmøter for å bidra til at lokale og regionale aktører kan gi best mulige høringsuttalelser. Møte i Halså ble avholdt 27. august.

NVE sine forslag til de best egnede områdene for ny vindkraft er et resultat av omfattende analyser på overordnet nivå. At analysene er på et overordnet nivå, følger at det vil være mange steder innenfor de utpekte områdene som viser seg å være lite egnet for vindkraft, noe som vil komme fram ved en evt. konsesjonsbehandling. Alle enkeltprosjekter skal vurderes konkret i en konsesjonsbehandling. Samtidig kan steder utenfor de utpekte områdene være egnet til vindkraftutbygging. Det vil være mulig å søke konsesjon også utenfor de utvalgte områdene.

Ett av de områdene som er vist i NVE sine kart, område 23, omfatter arealer i Trøndelag og Nordmøre og bl.a. arealer i deler av Halså kommune. Området som ligger i Halså kommune er en del av området kalt «Grenseområde mellom Trøndelag og Møre».

Begrunnelsen for at området velges er fordi det har gode produksjonsforhold for vindkraft, at det er godt egnet i et kraftsystemperspektiv og at de overordnede analysene tilsier at konfliktpotensialet er lavere enn i store deler av landet. I et nasjonalt perspektiv fremstår følgelig området som et av de mest egnede for ny vindkraftbygging.

Videre sier NVE i sitt forslag nasjonal ramme for vindkraft om område 23: «I dette området er det i teorien plass til flere større vindkraftverk. Arealene som har plass til store vindkraftverk har imidlertid også i flere tilfeller viktige friluftsinnteresser. Det samlede arealet er likevel så stort at det kan være mulig å identifisere mange steder med potensial for vindkraftverk av varierende størrelse. På grunn av topografien i området er fjellområdene mest aktuelle for vindkraftutbygging.»

I vedlegg til saken er NVE sitt analyseskjema for område 23 som omfatter arealer i kommunene Halså, Aure, Rindal, Hemne, Hitra, Frøya, Snillfjord, Agdenes, Orkdal og Surnadal, samlet areal 5 150 km². I samme skjema er vist hvilke områder som er ekskludert av NVE i deres analyse.

Følgende eksterne myndigheter har gjort analyser knyttet til NVEs egen analyse:

Miljødirektoratet vedr. dyre- og fugleliv, naturtyper, landskap, friluftsliv, sammenhengende naturtyper.

Riksantikvaren: Kulturhistoriske landskap, kulturminner og kulturmiljøer.

Forsvaret: Omhandler forsvarets radarer og luftoperativ virksomhet ved Ørlandet.

Miljødirektoratet og Riksantikvaren fremmer eksklusjonsforslag som NVE tar til følge.

NVE: Drikkevann og forurensing, elektronisk kommunikasjon Forsvaret, iskast (nedfall av is), lokal- og regional næringsutvikling, nabovirkninger, sivil luftfart, værradarer m.fl.

Kraftsituasjonen i Norge.

Den norske kraftproduksjonen består av vannkraft, vindkraft og varmekraft med slik fordeling i 2017:

Tall for år 2017 viser følgende.

Elektrisitetsbalanse (GWH)

	År 2017	Prosentandel	Endring i % 2016 - 2017
Produksjon i alt	149 402	100,0	0,3
Vannkraftproduksjon	143 112	95,8	-0,2
Varmekraftproduksjon	3 436	2,3	-0,6
Vindkraftproduksjon	2 854	1,9	34,9
Import	6 112		6,5
Eksport	21 276		-4,0
Brutto forbruk	134 238		1,3
Pumpekraftforbruk og annet forbruk	1 783		24,3
Tap og statistisk differanse	7 625		-0,9
Nettoforbruk	124 830	100,0	1,1
Bergverksdrift og annen industri	55 439	44,4	1,2
Tjenesteyting m.m.	26 535	21,3	0,0
Husholdninger og jordbruk	42 853	34,3	1,7

1 MW = 1 mill. watt, 1 GW = 1.000 MW, 1 TW = 1000 GW

Vannkraft utgjør mesteparten av den norske kraftforsyningen, og ressursgrunnlaget avhenger av den årlige nedbørsmengden. Dette er et annerledes enn for kraftsystemet i Europa, der termisk kraftproduksjon fortsatt dominerer og brensel (kull og gass) er tilgjengelig på markedene. Via nordisk og europeisk energisamarbeid og overføringsledninger til/fra flere land eksporterer og importerer Norge elektrisk energi.

Med utgangspunkt i produksjon og forbruk nasjonalt kan det se ut som en knapt trenger ytterlig vindkraftutbygging for å dekke Norges fremtidige kraftbehov. En kan kanskje stille spørsmål ved hvor mye elektrisk kraft som skal eksporteres, og effekten dette har på størmkostnadene for forbrukerne.

Regionalt nivå.

Møre og Romsdal fylkeskommune har ikke utarbeidet regional plan/strategi for vindkraftutbygging på land i fylket, noe en del andre regioner har gjort.

Fylkeskommunen vil uttale seg til NVE sitt forslag til nasjonal ramme for vindkraft, men denne uttalelsen foreligger ikke ennå.

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har ikke utarbeidet strategi for vindkraftutbygging i fylket, og må som «statens forlengede arm» forholde seg til sittende regjering. Vil komme med innspill til NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft, ut fra sitt myndighetsområde.

Vindkraftutbygging til havs.

Utvikling av vindkraft til havs har vært et tema som har vært oppe i flere år. I følge Olje- og energiministeren er slik utvikling i gang, men foreløpig er kostnadsforskjellene vesentlige, og slik sett vil ikke utbygging av vindkraft til havs være et alternativ til norsk kraftforsyning de nærmeste åra.

Hvorfor bygge vindkraft på land?

Tilgang på fornybar energi er en forutsetning for det «grønne skiftet».

Går en ut fra at utbyggingskostnadene er fallende, mens CO₂-prisene økende, vil vindkraft bli mer lønnsomt. I kombinasjon med vannkraft som står for den store energiproduksjonen i Norge kan det spares vann ved bruk av vindkraft, særlig om vinteren, når tilsiget til kraftmagasinene kan være lågt. Utvikling av mer effektiv teknologi gjør at kostnadene for utbygging av vindkraft har falt med 50 - 70 % det siste tiåret. Med fortsatt fallende utbyggingskostnader, forventes, i følge Statkraft at vindkraft på land kan være lønnsom fra 2020/2021, dvs. det kan bygges på markedsmessige vilkår, uten nye støtteordninger.

Ved utgangen av 2018 var det installert 610 vindturbiner i Norge fordelt på 35 vindkraftverk med en forventet årlig produksjon på 5,5 TWh.

Vindkraftanlegg på land.

Som kjent har den lokale motstanden mot vindkraftanlegg på land vært økende de siste åra, og den lokale debatten fyller avissidene daglig.

Vindmøller forbindes ikke bare med «grønn - og forurensningsfri energi».

De knyttes også til støy og synlighet over store områder, nedbygging av natur, påvirkning på friluftsliv, påvirkning på fugleliv og insekter m.v.

Det bør ikke være uventet at motsetningene kommer fram etter hvert som vindmøller bygges ut og folk får de i sitt nærområde og får egne erfaringer.

Lokal og regional næringsutvikling.

I rapporten fra NVE omtales lokal og regional verdiskaping av vindkraftverk.

I oppsettet nedenfor er vist resultatet av etterundersøkelser av norske vindkraftutbygginger.

Beregnet norsk, regional og lokal verdiskaping i prosent av totalinvesteringen i vindkraftverket. I tillegg skapes det noen lokale arbeidsplasser i driftsfasen av vindkraftverket. Flere norske kommuner mottar eiendomsskatt fra vindkraftverk, i tillegg til at grunneiere får økonomiske vederlag for bruk av eiendommen.

Verdiskaping i anleggsfasen

Vindpark	Oppstartsår	Turbin produsent	Antall turbiner	Norsk andel verdiskaping	Regional andel verdiskaping	Lokal andel verdiskaping
Midtfjellet	2013	Nordex	44	32 %	12 %	11 %
Ytre Vikna	2012	Enercon	17	36 %	30 %	14 %
Bessakerfjellet	2008	Enercon	25	21 %	17 %	12 %
Kjøllefjord	2006	Siemens	17	26 %	9 %	4 %
Smøla 2	2005	Siemens	48	21 %	7 %	2 %
Hitra	2004	Siemens	24	25 %	17 %	5 %
Smøla 1	2002	Siemens	20	22 %	13 %	5 %

Som et eksempel presenteres verdiskapningen knyttet til drift av Smøla vindkraftverk i 2014. Figuren viser fordeling av verdiskapning ved drift av Smøla vindkraftverk i 2014.

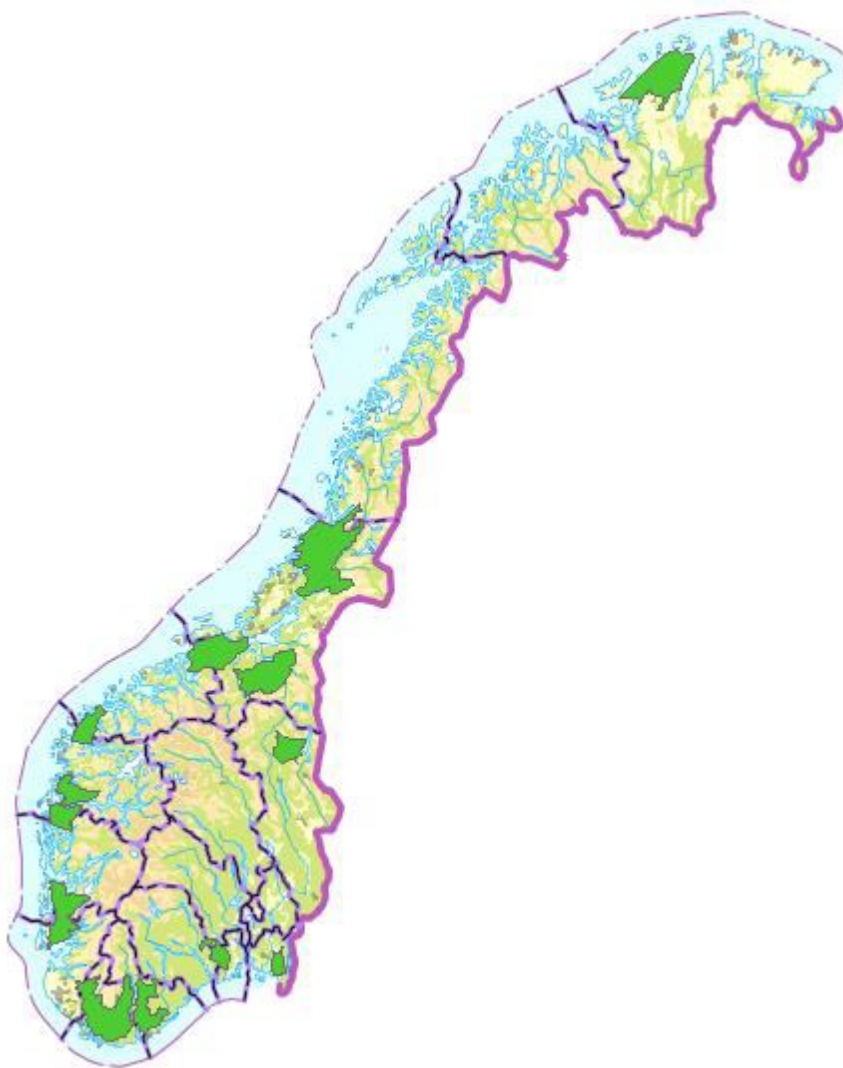
Drift Smøla 2014	Drift	Norsk verdiskapning		Regional verdiskapning		Lokal verdiskapning	
	Mill 2014-kr	(%)	Mill 2014-kr	(%)	Mill 2014-kr	(%)	Mill 2014-kr
Eieroppfølging							
Administrasjonskostnader mv.	0,9	100 %	0,9	40 %	0,4	100 %	0,4
Kraftomsetning mv.	0,5	100 %	0,5	0 %	-	0 %	-
Forsikring	2,8	100 %	2,8	0 %	-	0 %	-
Drift av vindparken							
Driftsmateriell/reservedeler	2,7	15 %	0,4	70 %	0,3	70 %	0,2
Tjenester fra Statkraft Energi	15,7	100 %	15,7	90 %	14,1	100 %	14,1
Drift infrastruktur	0,9	100 %	0,9	90 %	0,8	100 %	0,8
Uforutsett, andre driftskostnader	0,7	80 %	0,6	60 %	0,3	90 %	0,3
Grunneiererstatning	1,1	100 %	1,1	85 %	0,9	70 %	0,7
Kommunal eiendomsskatt	8,8	100 %	8,8	100 %	8,8	100 %	8,8
Sum driftskostnader	34,1	93 %	31,7	81 %	25,7	98 %	25,3

Arealbruk.

Arealbruk for et vindkraftverk på land med installert effekt på **100 MW** (ref. NVE sin rapport Nasjonal ramme for vindkraft) .

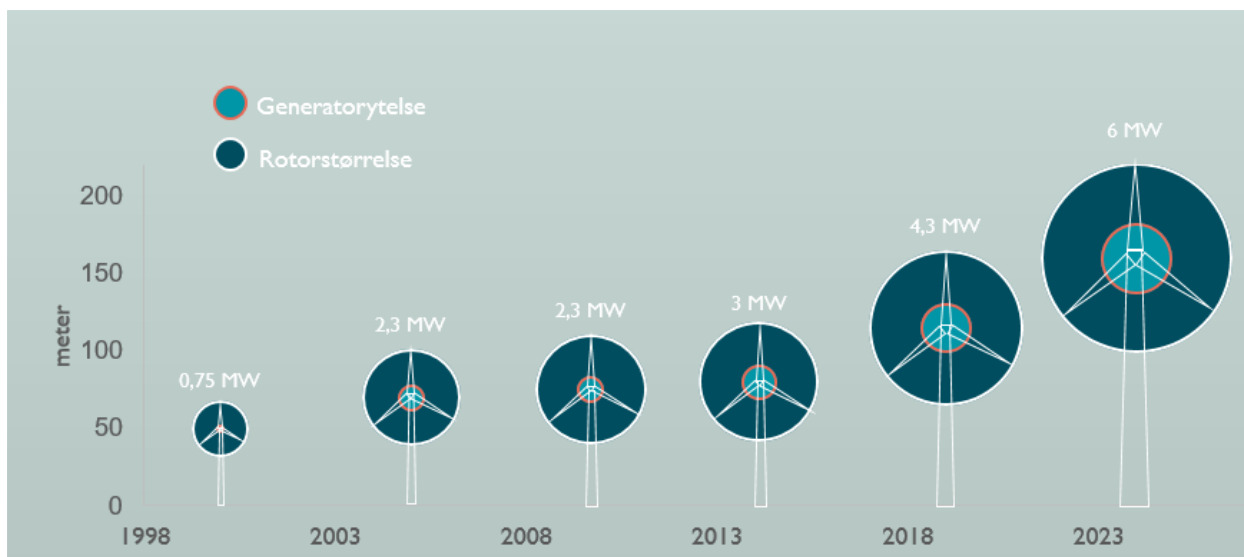
TYPE INNGREP	Estimert arealbruk per MW	Estimert arealbruk per GWh/år
Internveg (lengde)	160 m	50 m
Adkomstveg (lengde)	40 m	12 m
Veger (før tildekking/tilbakeføring)	3000 m ²	900 m ²
Veger (etter tildekking/tilbakeføring)	2000 m ²	600 m ²
Kranopptillingsplass	450 m ²	130 m ²
Servicebygg/trafokiosk	50 m ²	15 m ²
Direkte inngrep etter tildekking/tilbakeføring	2500 m²	750 m²
Planområde	100 000 m²	30 000 m²

Utpekte område i NVE sin rapport av 1. april 2019

Figur: Grønne områder er NVEs forslag til områder som bør pekes ut som de best egnede for ny vindkraft.
(Noen stiller spørsmål ved hvorfor det er store områder i innlandet og langs kysten utover som ikke er funnet egnet)

Vindmøllene blir stadig større og infrastruktur og utbygging berører store arealer. Summen av denne teknologiutviklingen gjør at dagens vindturbiner produserer mer kraft enn eldre vindturbiner. Som et eksempel produserte en typisk vindturbin som ble bygget i Norge i 2012 ca. 7 GWh i året. Dette tilsvarer det årlige strømforbruket til ca. 350 husstander. Til sammenligning forventes en typisk vindturbin som blir satt i drift i Norge i 2019 å produsere 14 GWh, noe som tilsvarer forbruket til ca. 700 husstander.

Figur 8: Utviklingen av turbinstørrelse for vindturbiner på land. Høyden på turbinene viser utviklingen i totalhøyde, mens størrelsen på sirklene illustrerer den relative utviklingen for generatorens ytelse og rotorens størrelse. Vindturbinen fra 2023 er basert på en prognose. Illustrasjon: NVE

Innspill til kommunen.

Selv om det er NVE som har sendt ut høringsvarselet er det også kommet innspill til Halså kommune fra lokale interessenter:

Valsøyfjord hytteforening

Kristiansund og Nordmøre turistforening (foreløpig uttalelse, endelig uttalelse vil bli sendt NVE med kopi til berørte kommuner).

Valsøyfjord Pensjonistforening

Valsøyfjord Bygdekvinne lag

Forum for Natur og Friluftsliv (Møre og Romsdal)

Samtlige av de som har kommet med innspill til kommunen i forbindelse med høringen av NVE sin nasjonale ramme for vindkraft er motstandere av utbygging av vindkraftanlegg i område 23, grenseområdet mellom Trøndelag og Møre.

Innspill kommenteres ikke særskilt, men legges ved denne saken.

Vurdering

I saksframlegget er omtalt noen av de virkninger vindkraftanlegg på land har.

I den sammeneheng vises også til vedlagte innspill til denne saken fra foreninger/organisasjoner.

Alternative synspunkter på NVE sin analyse av mulig vindkraftutbygging i område 23 (Møre/Trøndelag):

Alternativ I:

Støtte NVEs forslag til vindkraftutbygging i område 23, grenseområdet mellom Trøndelag og Møre.

Dette området har i følge NVE gode vindforhold, og så langt analysearbeidet er utført, har det også mindre konfliktpotensiale enn mange andre mulig vindkraftområder som er omfattet av den nasjonale analysen.

Kommunen innser at det er nødvendig å bygge ut mest mulig fornybar energi for å møte klimautfordringene verden står ovenfor.

Alternativ II:

Akseptere at det bygges ut vindkraftanlegg i våre nærområder, og at de berørte kommuner innser at de må ta sin del av belastningen dette medfører, men be om en vesentlig innsnevring og presisering av det

mulige utbyggingsområdet for å unngå de største ulemper for friluftsliv, natur/miljø, inngrepsfrie områder, dyreliv m.v.

Alternativ III:

Fraråde utbygging av vindkraft innenfor område 23 (Trøndelag/Møre) med følgende grunngiving:

- e) Konsekvensene for landskap, friluftsliv, ferdsel og inngrepsfrie områder vurderes til å være betydelig negative, og vil ikke oppveies av potensielt positive virkninger på sysselsetting og verdiskaping.
- f) NVEs forslag synes så langt å legge liten vekt på utbyggingens påvirkning på artsmangfoldet og hensynet til friluftsjansene og satsinger på naturbasert reiseliv, inkludert jakt og fiske.
- g) Før det evt. vedtas utbygging av vindkraft på land, i det aktuelle området, bør det utarbeides en regional plan for vindkraftutbygging på land.
- h) Bortsett fra at det ønskes utbygd mer vindkraft på land, etterlyses nasjonale mål for hvor mye vindkraft som er målet, bl.a. sett i forhold til annen utslippsfri energiproduksjon (havvind/småskala vannkraft) og energisparing/-effektivisering.

edlegg

Vindturbiner..msg
Vindkraftanlegg i Møre og Romsdal.msg
Uttale til rammeplan for vindkraftanlegg - 5 juli 2019.pdf
NVE's nasjonale ramme for vindkraft .msg
Vindkraft. Halså kommune.docx
Vindkraft, utt. fra Valsøyfjord hytteforening
Vindkraft, utt. fra KNT
Analyseskjema for område 23
19_00150-7 Analyseskjema for område 23 202764_1_1